

чала вперше працювати 2005 р. Як продемонструвала зацікавленість гостей форуму роботою останнього, організатори вдало визначилися із напрямками розширення його тематики.

Як на попередніх конференціях, так і на цій було заявлено досить багато учасників із України. В їхніх доповідях показано розвиток українського видавничого, літературного й бібліотечно-го процесу на галицьких землях, починаючи від другої половини XIX ст., що значно доповнювало презентовану польськими колегами картину. Українські дослідники представляли три наукові осередки: Львів (*І.Котлобулатова*, *О.Колосовська*, *Р.Самотій*), Дрогобич (*В.Тельвак*) та Івано-Франківськ (*В.Педич*).

На заключному пленарному засіданні також було виголошено кілька доповідей: професора *М.Конопки* ("Польська книгарня Б.Полонецького у Львові в добу галицької автономії"), доктора *Є.Вуйцик* ("Львівське книгарство міжвоєнного двадцятиліття в щоденниках та спогадах"), доктора *Г.Врони* ("Краківський індекс заборонених книг" з 1932–1939 років"), доцента *І.Котлобулатової* ("Жінки у львівському книгарстві XIX – початку XX ст."), доктора *М.Якубка* ("Краківська преса 1795–1918. Статистика й типологія"), доктора *С.Дзікі* ("Стан досліджень над пресою Кракова й Львова в 1990–2004 рр.").

Далі було підбито підсумки форуму, зроблено узагальнення й вироблено рекомендації для поліпшення роботи майбутніх наукових зустрічей. Закриваючи конференцію, професор *Г.Косентка* відзначила високий науковий рівень доповідей, виголошених на ній, подякувала учасникам зібрання та запросила до участі в наступному форумі, запланованому на осінь 2007 р. Від імені українських учасників конференції за можливість взяти участь в її роботі слова подяки висловила *О.Колосовська*, яка також оголосила, що X Міжнародну наукову конференцію прийматиме Львівський національний університет ім. Івана Франка, на що вже отримано згоду влади.

О.В.Янковська (Київ)

КРУГЛИЙ СТІЛ "ХРУЩОВСЬКА "ВІДЛИГА": ПЕРЕДУМОВИ, РЕАЛІЇ, НАСЛІДКИ (З ПРИВОДУ 50-РІЧЧЯ XX З'ЇЗДУ КПРС)"

23 лютого ц.р. в Інституті історії України НАНУ відбувся круглий стіл "Хрущовська "відлига": передумови, реалії, наслідки (з приводу 50-річчя XX з'їзду КПРС)". Для обговорення пропонувалися такі питання: радянське повоєнне суспільство: передумови хрущовських реформ; сталінізм та суспільство: морально-психологічний аспект; об'єктивні й суб'єктивні чинники десталінізації радянської країни; XX з'їзд КПРС і його значення для модернізації тоталітарної системи; внесок М.Хрущова у викриття сталінізму; національне питання як інструмент політичної боротьби; роль XX з'їзду КПРС у припиненні масових репресій; початок десталінізації в Україні; міжнародний аспект останньої; історіографія проблеми.

Вступне слово виголосив директор Інституту історії України НАНУ академік НАН України *Смолий В.А.*, який відзначив, що XX з'їзд КПРС став багато в чому поворотним пунктом в історії СРСР, хоча не всі покладені на нього надії згодом виправдалися. З'їзд і особливо історична доповідь М.Хрущова "Про культ особи та його наслідки" дали поштовх процесові оновлення суспільства, поклали початок розвінчання деяких соціальних міфів сталінізму, вивільненню суспільної свідомості від догм та ідеологічних стереотипів.

В обговоренні взяли участь: *Бажан О.Г.* – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник відділу регіональних проблем історії України Інституту історії України НАНУ; *Білокін С.І.* – доктор історичних наук, провідний науковий співробітник відділу історії України 2-ї половини XX ст., директор Центру культурологічних студій Інституту історії України НАНУ; *Даниленко В.М.* – доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАН України, завідувач відділу історії України 2-ї половини XX ст. Інституту історії України НАНУ; *Кондрацький А.А.* – кандидат історичних наук, секретар комісії Київради з питань поновлення прав реабілітованих, голова Київського товариства політ'язнів і жертв репресій; *Копиленко О.Л.* – доктор юридичних наук, професор, віце-президент Академії правових наук України, директор Інституту законодавства Верховної Ради України; *Кульчицький С.В.* – доктор історичних наук, професор, завідувач відділу історії України 20–30-х рр. XX ст., заступник директора Інституту історії України НАНУ; *Лисенко О.Є.* – доктор історичних наук, професор, завідувач відділу історії України періоду Другої світової війни Інституту історії України НАНУ; *Майборода О.М.* – доктор історичних наук, професор, завідувач відділу етнополітології Інституту політичних та етнонаціональних досліджень НАН України; *Офіцинський Р.А.* – кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України Ужгородського національного університету; *Романюк І.М.* – кандидат історичних наук, доцент Вінницького національного університету ім. М.Коцюбинського; *Рубльов О.С.* – доктор історичних наук, учений секретар Інституту історії України НАНУ; *Шаповал Ю.І.* – доктор історичних наук, професор, керівник Центру історичної політології Інституту політичних та етнонаціональних досліджень НАН України; *Удод О.А.* – доктор історичних наук, провідний науковий співробітник відділу історії України 20–30-х рр. XX ст. Інституту історії України НАНУ.

Учасники круглого столу підкреслювали, що критика культу особи не порушувала основ соціалістичного суспільства й державного устрою. Соціально-економічна система, створена більшовиками, не була природною. Тому вона не мала майбутнього. Цікава дискусія розгорнулася з приводу думки, висловленої доктором історичних наук С.В.Кульчицьким про те, що сталінізм – це теж ленінізм, у полегшеному вимірі. Щоправда, Ленін наприкінці свого життя зробив спробу переосмислити свою концепцію побудови соціалізму в праці “Про кооперацію”. Виступаючи робили акцент на тому, що викриття сталінізму здійснювалося людьми, які самі були продуктом цієї епохи та спільниками злочинів вождя. Тож свідомо чи підсвідомо М.Хрущов спрямовував його в таке русло, щоб, звинувативши певне коло керівних осіб, перекласти на них всю провину за помилки й терор, зберігаючи при цьому систему та себе на вирішальних позиціях у ній.

Незважаючи на значну часову відстань, закрита доповідь М.Хрущова на ХХ з'їзді КПРС усе ж не втратила свого, як висловився доктор історичних наук Шаповал Ю.І., емблематичного характеру. І не лише в сенсі того, що вона символізувала “відлигу”, а й у тому, що вона деміфологізувала явище, котре не можна повертати ні в яких формах, звісно за умови, якщо саме суспільство прагне сповідувати демократичний спосіб мислення.

НОВІ КНИГИ

- Алфьоров О.**
Особові печатки Правобережної України: кінець XVIII – перша половина XIX ст. – Біла Церква: Пшонківський, 2005. – 100 с.
- Богдашина О.М.**
Джерелознавство історії України: теорія, методика, історія: Навч.-метод. посіб. – 2-е вид., доп. та переробл. – Х.: Тарбут Лаам, 2005. – 192 с.
- Бойко Б.**
Україна: Остання війна за незалежність: аналітичне дослідження. – Коростень: Вечірній Коростень, 2005. – 158 с.
- Гальчак С.Д.**
Краєзнавство Східного Поділля. – Вінниця: Книга-Вега, 2005. – 144 с.
- Горинь Б.**
Туга Віктора Цимбала: Докум. роман-есе. – К.: Пульсари, 2005. – 288 с.
- Грімстед П.К.**
“Празькі архіви” у Києві та Москві. Поєднанні розшуки і вивезення еміграційної архівної українки. – К.: Держкомархів України, 2005. – 252 с.
- Дрогобицький краєзнавчий збірник.** – Дрогобич: Коло, 2004. – Вип. VIII. – 616 с.
- Друга світова війна і доля народів України:** Матеріали Всеукраїнської наукової конференції Київ, 23–24 червня 2005. – К.: Сфера, 2005. – 220 с.
- II Міжнародний науковий конгрес українських істориків:** Українська історична наука на сучасному етапі розвитку. – Кам'янець-Подільський; К.; Нью-Йорк; Острого: НаУОА, 2005. – Т. 1. – 480 с.
- Історик і час:** До 90-річчя від дня народження Героя України, Почесного громадянина Києва, академіка НАНУ П.Т.Трощака. – К.: Поліпром, 2005. – 53 с.
- Історична та літературна спадщина Михайла Грушевського:** Матеріали міжрегіональної науково-практичної конференції. – Бар: Барський гуманітарно-педагогічний коледж ім. М.Грушевського, 2005. – 247 с.
- Історія України:** Наук.-допом. бібліогр. покажчик за 2002 рік. Виходить з 1968 р. – К.: Авокадо, 2005. – 616 с.
- Історія української культури:** У 5 т. – Т. 4: Українська культура другої половини XIX століття. – К.: Наук. думка, 2005. – Кн. 2. – 1293 с.
- Козацька спадщина:** Альманах Нікопольського регіонального відділення Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України. – Нікополь; Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2005. – Вип. 1. – 172 с.
- Копилов С.А.**
Проблеми історії слов'янських народів в історичній думці України (остання третина XVII – початок XX ст.). – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2005. – 464 с.
- Косаківський Л.Г.**
Десять років потому, або Київське задзеркалля. – К.: УАІД “Рада”, 2005. – 260 с.
- Кривошея В.В.**
Українська козацька старшина: Урядники гетьманської адміністрації. – Вид. 2-е, допов., уточнене і випр. – К.: Стило, 2005. – Ч. 1. – 260 с.
- Кульчицький С.**
Помаранчева революція. – К.: Генеза, 2005. – 368 с.